

بسته مهارت‌های مدیریت خانواده

آموزش مهارت مدیریت مالی در خانواده

چرتکه خانوادگی

سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران

از سری منابع
مکتوب
نظام یکپارچه
آموزشی

آموزش مهارت مدیریت مالی در خانواده

چرتکه خانوادگی

این اثر، به عنوان یکی از منابع تدریس «سامانه یکپارچه نظام آموزشی (سینا)» و منطبق بر سرفصل‌های دوره‌های آموزشی طراحی شده در سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران زیر نظر گروه کارشناسان و اساتید تهیه و تولید شده است. امتیاز این اثر متعلق به مرکز آموزش سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران می‌باشد.

فهرست

دبیاچه مرکز آموزش

پیشگفتار

مقدمه

فصل اول: مدیریت در خانواده

فصل دوم: نقش اقتصاد در خانواده

فصل سوم: انواع هزینه‌های خانواده و مدیریت آن

فصل چهارم: تعارض‌ها و مسائل مالی در خانواده

فصل پنجم: ارزش پول و دیدگاه‌های مختلف

فصل ششم: مدیریت مالی در خانواده

فصل هفتم: چهار مرحله برای مدیریت مالی مؤثر

فصل هشتم: سیاست‌های مالی در خانواده

فصل نهم: فرزندان و مدیریت مالی

برای مطالعه بیشتر

پاسخ‌ها

کتاب‌نامه

۲

۴

۵

۶

۱۸

۲۸

۳۶

۴۶

۵۶

۶۸

۸۰

۱۰۰

۱۲۴

۱۳۰

۱۳۴

عنوان کتاب: چرتکه خانوادگی (آموزش مهارت مدیریت مالی در خانواده)

صاحب امتیاز: مرکز آموزش سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران

گروه تالیف

مولف: **سونتا محسنی**

ویراستار علمی: **شیرین بیکه کار**

ویراستار: **مهدی صالحی دره بیدی**

شورای نظارت

دکتر حسین فکر آزاد

دکتر حمیرا سجادی

سیدمحمدرضا دربندی

بهمن مشکینی

اداره کل پژوهش دانشگاه امام صادق (ع)

گروه هنری

مدیر هنری: **ایمان اوجیان**

تصویرساز: **مجید صالحی**

عکاس: **حسام قلعه اسدی**

صفحه آرا: **حامدعسگرپور**

بازیگر: **مرجان اردستانی، امیر و روزان اوجیان**

قیمت: ۱۴۵/۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۳۸-۶۵۲-۹

شناسه: سینا ک.ب ۰۲-۰۹-۰۳-۰۱-۰۲

ناشر: نشر شهر

پایگاه اینترنتی: sina.farhangsara.ir

پایگاه فرهنگسرای مجازی: www.farhangsara.net

نشانی مرکز آموزش: میدان ولیعصر(عج)، خیابان کریم خان زند،

نیش کوچه شهید ملایی، ساختمان شماره ۴ شهرداری تهران، طبقه پنجم.

تلفن: ۸۸۹۰۹۵۱۴

کلیه حقوق برای صاحب امتیاز محفوظ است.

سرشناسه: محسنی، سونا، ۱۳۵۹ -

عنوان و نام پدیدآور: چرتکه خانوادگی: (آموزش مهارت

مدیریت مالی در خانواده)/مولف سونا محسنی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران،

موسسه نشر شهر، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۱۳۴ص: مصور (رنگی).

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۳۸-۶۵۲-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

عنوان دیگر: (آموزش مهارت مدیریت مالی در خانواده).

موضوع: اقتصاد خانواده

شناسه افزوده: موسسه نشر شهر

رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ج۴ م/۳ TX۱۴۵

رده بندی دیویی: ۶۴۰

شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۲۱۰۲۳

مدیر پروژه:

مریم زنجانیپور، سیدسجاد طلوع هاشمی

همکاران:

مریم جانفدا، عطیه کریمی، مژگان آبادی،

فاطمه آقاخانی، فاطمه نوری، امید قاسمی،

امین باقری، حسین حیدری، ندا جعفرزاده

نشانی ناشر: تهران، میدان آرژانتین، روبروی پارک سوار بیهقی، ابتدای خیابان آفریقا،

شماره ۶، مؤسسه نشر شهر تلفن: ۸۸۱۹۳۳۰۱-۲ ۸۸۱۹۳۳۰۴-۶

فروشگاه مرکزی: ضلع شمالی میدان فلسطین، شماره ۹ تلفن: ۸۸۹۵۲۵۳۴

مرکز چاپ: ۸۸۴۲۱۹۰۶ www.shahrpress.ir

مؤسسه نشر شهر

سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران

دیبچه

در روزگار کنونی که از یک سو صورت مسئله‌های انسان فراوان تر شده و از سویی دیگر تفکر الحادی گسترده و پیچیده‌ای برای انحراف انسان از مسیر حقیقت، معنویت و کمال و سعادت به کار گرفته شده است لاجرم نیاز او به دانایی و مهارت‌آموزی بیشتر می‌شود. سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران به منظور نقش‌آفرینی در تحقق این هدف متعالی و غنی‌سازی اوقات فراغت شهروندان نظام اسلامی مهارت‌افزایی و پاسخ‌گویی آموزشی به نیازهای دینی، اخلاقی، اجتماعی، هنری و عمومی شهروندان را سرلوحه فعالیت‌های خود در دوره جدید قرار داده و با نگاهی نوین و تحولی گسترده در محتوا، تلاش در ایجاد زیرساخت و امکان اجراء نظام جامع آموزشی را آغاز نموده است.

ساختار و محتوایی که پاسخ به نیاز فراگیران در عرصه‌های «دین و اخلاق»، «ادب و هنر»، «اجتماعی و فرهنگی» و «مهارت‌های عمومی و عملی» را با بهره‌گیری از اساتید فرهیخته و مورد وثوق در دسترس عموم قرار می‌دهد.

باید توجه کرد که از مهمترین مأموریت‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های مورد نیاز زندگی روزمره شهری است. تحقق آرزوی ایجاد آرمان‌شهر اسلامی - ایرانی ناگزیر از مسیر تربیت و تعالی شهروندان می‌گذرد و آموزش مهارت‌های اجتماعی - شهروندی از اولین و اصولی‌ترین گام‌های این مهم به شمار می‌آید.

پس از طراحی و تدوین بسته‌های آموزشی مهارت‌های فردی، مهارت‌های بین‌فردی، مهارت‌های بین‌زوجین، مهارت‌های فرزندپروری، مهارت‌های مدیریت خانواده، مهارت‌های مشارکت اجتماعی، مهارت‌های کارآفرینی و کاریابی، مهارت‌های شهروندالکترونیک، مهارت‌های سرمایه‌گذاری شهری، مهارت‌های روزنامه‌نگاری و سواد رسانه‌ای و سایر مهارت‌های مورد نیاز که منجر به تولید بیش از ۲۲۰ عنوان دوره آموزشی در مراکز تحت پوشش گردید، اینک نوبت به طراحی منابع مکتوب مرتبط

رسیده است تا بدین ترتیب چرخه نظام جامع آموزشی سازمان (سینا) به مراحل تکمیلی خود نزدیک و نزدیکتر گردد. کتاب پیش رو به همین منظور و به عنوان یکی از منابع دوره‌های آموزشی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران تهیه شده و در همین شبکه نیز توزیع می‌گردد. در این کتاب سعی شده با دوری از اصطلاحات تخصصی و پیچیده و استفاده از متنی روان و طراحی همه‌پسند، محصولی مناسب و قابل استفاده برای عموم مخاطبین تهیه گردد. از آنجا که این کتاب به عنوان یک خودآموز نیز قابل بهره‌برداری است، در انتهای هر فصل سوالات و پاسخ‌هایی برای درک بیشتر مفاهیم ارائه شده، گنجانده شده است. اعلام نقطه نظرات، پیشنهادهای و انتقادات شما بهترین کمک برای بهبود این فرآیند و تولید محصولاتی مناسبتر خواهد بود.

مرکز آموزش

سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران

پیشگفتار

حمد و سپاس ایزد منان را که با الطاف بیکران خود این توفیق را ارزانی داشت تا در راه ارتقا دانش عمومی و فرهنگ خانواده‌های ایرانی در زمینه نگارش کتاب «مدیریت مسائل مالی در خانواده» گامی هرچند کوچک برداشته و در انجام رسالتی که بر عهده داریم موثر واقع شویم. بر همین اساس با توجه به تجارب حاصل از انجام مشاوره‌های خانوادگی نگارنده و بررسی مسائل زوجین خصوصاً زوج‌های شاغل از یکسو و کمبود کتب کاربردی و جامع در این خصوص از سویی دیگر بر آن شدیم تا در مورد یکی از اختلاف برانگیزترین مسائل در خانواده‌ها و بیان راهکارهای حتی الامکان کاربردی کتاب حاضر را تهیه و در دسترس عموم قرار دهیم.

این مجموعه شامل ۹ فصل بوده و هدف آن شناخت ریشه‌های اختلافات مالی میان زوجین قبل و بعد از ازدواج است و علاوه بر ارائه راهکارهایی جهت افزایش توانمندی آنان به چگونگی آموزش ارزش پول به فرزندان و تغییر باورهای غلط رایج در این زمینه می‌پردازد.

بدیهی است که توجه به برخی از مهارت‌های اساسی برای یک زندگی با کیفیت که متأسفانه گاهی به فراموشی سپرده شده است می‌تواند به بهداشت رفتاری و اجتماعی افراد کمک نموده و بهبود روابط انسانی و تلاش در حل بسیاری از مشکلات فردی و اجتماعی فراسو را تسریع نماید.

امیدواریم که مجموعه حاضر برای تمام علاقه‌مندان به داشتن رفتارهای معقول و زندگی آگاهانه مفید واقع گردد.

دکتر حسین فکرآزاد

مقدمه

خانواده نهاد فطری و طبیعی بشر است. هیچ نهادی به قدمت و قداست «خانواده» وجود ندارد. همه نهادها و سازمان‌های اجتماعی برای تحکیم بنا و تأمین نیازهای طبیعی خانواده تأسیس می‌شوند. هیچ سازمان و نهادی هم‌عرض خانواده نیست و هیچ اداره و مکان و سازمانی نمی‌تواند مقابل خانواده یا معارض آن باشد. با تأمل عمیق و اندیشه ژرف، به‌نیکی درمی‌یابیم که فلسفه آفرینش هستی بر زوجیت و خانواده استوار است و خانواده یعنی زن و مردی که با پیمان مقدس ازدواج کنار یکدیگر آرامش می‌گیرند. در این معنا فرزند نیز هدیه و امانتی برای زن و شوهر است. خوشبختی می‌تواند به‌درستی در حریم دل‌آرام خانواده و در یکدلی و دلدادگی همسران معنا یابد. بدون تردید، یکدلی، دلدادگی و آرامشگری همسران نشانه اخلاص، ایمان و توکل به خالق زوج‌آفرین است.

برای تحقق رؤیای آرامش و خوشبختی در خانواده از دیرباز، برای رفع نیازهای مادی افراد در این حریم دل‌آرام الهی تدابیری می‌اندیشیده‌اند. از لحاظ اقتصادی، خانواده اساسی‌ترین عامل تولید و مصرف کالاها و خدمات در جامعه بوده و برای انجام یکی از مسئولیت‌های عمده خود که همان بقای نسل است، نیازمند تکاپوی اقتصادی است. همچنین اساس فعالیت‌های اقتصادی جامعه نیز انجام مسئولیت‌های مهم خانواده است. به‌همین دلیل اقتصاددانان، خانواده را بنیان زندگی اقتصادی جوامع می‌دانند. بنابر آنچه در ابتدا گفته شد، تأمین اقتصادی یکی از رموز بقای خانواده است. اقتصاد خانواده را می‌توان، چگونگی سازمان‌دهی و مدیریت منابع خانه تعریف کرد. می‌توان فهرست کاملی از زمان، پول، فضای زندگی و... را برای این منابع ذکر نمود. هرچند که به‌غیر از منابع مادی خانواده، منابعی نظیر عشق، وحدت، خاطرات خوش، لحظه‌های شادمانه خانوادگی و... را در اختیار دارد؛ لیکن نقش منابع مادی آن‌قدر حائز اهمیت است که کارشناسان، مدیریت اقتصاد خانواده را یکی از ارکان تحقق رؤیای خوشبختی و موفقیت بیان می‌کنند. علاوه بر اهمیت اقتصاد خانواده که ذکر کردیم، خانواده در فرهنگ ایرانی و اسلامی اهمیت فراوانی دارد و توجه به مدیریت آن ضروری است.

مؤلف

مدیریت در خانواده

فصل اول

اهداف یادگیری

از فراگیران انتظار می‌رود پس از مطالعه این فصل بتوانند:

- ۱ علاوه بر شناخت اهمیت و لزوم وجود مدیریت در خانواده، مسئولیت‌ها را تفکیک و مسئولیت‌های مشترک خود را مشخص کنند.
- ۲ میزان مشارکت خود را در مدیریت خانواده، از طریق گفت‌وگو با یکدیگر بسنجند.
- ۳ در اجرای مدیریت مشارکتی در خانواده با یکدیگر به توافق برسند.

مقدمه

هدف اصلی از ازدواج، رسیدن به آرامش و شادکامی در کانون خانواده است. لازمه برقراری و حفظ آرامش در خانواده، حفظ تعادل و توانایی پیش‌بینی‌پذیری و چگونگی مواجهه با مسائل و رخدادهای مختلف مادی و غیرمادی در زندگی است که امروزه به آن مدیریت خانواده می‌گویند.

همه افراد در محیط کاری و اجتماعی خود به‌نوعی در حال مدیریت و اداره امور هستند و شاید با مفاهیم علمی مدیریت آشنایی نداشته باشند اما در روش اجراء از شیوه‌های مدیریتی ویژه‌ای پیروی می‌کنند. امروزه مقوله مدیریت امور خانواده نیازمند مدیریتی صحیح و اصولی می‌باشد و مسائل مالی خانواده یکی از مسائلی است که برای رفاه و دوام خانواده باید همواره تحت کنترل باشد. بدین منظور آشنایی خانواده‌ها با برخی از اصول علم اقتصاد و مدیریت می‌تواند آن‌ها را برای اتخاذ بهترین تصمیم‌ها به‌منظور دستیابی به اهداف بهتر و زندگی مرفه‌تر یاری کند. در آموختن این مطلب لازم و ضروری است که بدانیم، چگونه با کسانی که به آن‌ها علاقه‌مندیم و ارتباط عاطفی داریم، ارتباط مالی سالم و مناسبی داشته باشیم. از لحاظ تاریخی در گذشته، اقتصاد دلیل مهمی برای ازدواج بوده و امروزه امور مالی یکی از دلایل شایع در طلاق است و اکثر زوجها در گفت‌وگو با مشاوران، مدیریت مسائل مالی در خانواده را مشکل تقریباً همیشگی زندگی خود گزارش کرده‌اند و در این میان، ثروت خانواده مهم نیست بلکه نحوه مدیریت آن مطرح است.

برای آشنایی بیشتر با مقوله مدیریت در خانواده، موضوع را با پرداختن به اصول زیر آغاز می‌کنیم:

- ۱ انجام‌دادن صحیح هر کار نیازمند مدیریت است؛
- ۲ مدیریتی ارزشمند است که با کمترین هزینه، بیشترین و بهترین نتایج را حاصل کند؛
- ۳ هر هدفی می‌بایست با توجه به امکانات و موقعیت عینی و ذهنی تعیین شود. اهداف تعیین‌شده باید دست‌یافتنی بوده و مستلزم تلاش و کوشش باشد. انتخاب هدف متناسب با موقعیت و اوضاع، رمز اصلی مدیریت بهینه است؛
- ۴ واکنش اعضای خانواده نقش تعیین‌کننده‌ای در دستیابی به آن اهداف دارد. مدیریت در انتخاب اهداف می‌باید تا اندازه‌ای، همدلی و مشارکت اعضا را برانگیزد، به‌گونه‌ای که هدف کل با هدف اعضا هم‌راستا شود.

۱.۱. مدیریت در خانواده

مدیریت مهم‌ترین عامل در تداوم حیات بشری و در استمرار موفقیت سازمان‌ها و مؤسسه‌هاست. در تعریف مدیریت، بحث‌های متنوعی وجود دارد. برخی صاحب‌نظران، مدیریت را به‌معنی انجام امور توسط دیگران توصیف کرده‌اند. برخی نیز آن را علم و هنر هماهنگی کوشش‌های اعضای سازمان و استفاده از منابع برای رسیدن به اهداف معین دانسته‌اند. به‌رحال، مدیران برای اجرای وظایف خود فرایندی را دنبال می‌کنند که شامل اجزایی همچون برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، نظارت، کنترل، انگیزش، ارتباطات، هدایت و تصمیم‌گیری است. از سوی دیگر، خانواده مهم‌ترین نظام و نهاد بنیادین جوامع بشری محسوب می‌شود و نحوه مدیریت آن، همواره مهم بوده است. با توجه به تعریف عام از مدیریت، می‌توان این تعریف را برای مدیریت خانواده ارائه کرد: «مدیریت خانواده یعنی علم و هنر هماهنگی کوشش‌های اعضای خانواده و استفاده از منابع برای رسیدن به اهداف.»

نکات مهم

۲.۱. اصول مدیریت در خانواده

- ۱ برنامه‌ریزی زندگی براساس اهدافی که شرع، عرف، اخلاق و عقل حکم می‌کند؛
- ۲ در نظر گرفتن ابعاد مختلف اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی در برنامه‌ها؛
- ۳ اجرای اصل «فعالیت هر عضو خانواده به اندازه توان و استفاده هر عضو به اندازه نیاز»
- ۴ احترام به بزرگ‌ترها و توجه به کوچک‌ترها.

۳.۱. برخی وظایف مدیر خانواده

- هر مدیری برای ایجاد هماهنگی در کوشش‌های اعضای مجموعه خود، به‌منظور دستیابی به اهداف، وظایفی دارد که بدون توجه به آن‌ها، مدیریت وی ناکارا و ناکارآمد خواهد بود. این وظایف برای مدیر خانواده عبارت است از:
- ۱ برنامه‌ریزی: مدیر خانواده با پیش‌بینی و ارزیابی آینده، توان و امکانات لازم را برای واکنش‌های مناسب در برابر رویدادهای مختلف در راستای دستیابی به اهداف آماده می‌سازد؛
  - ۲ هدایت و رهبری: وظیفه رهبری، هدایت و راهنمایی

اعضای مجموعه برای بهتر رسیدن به هدف‌هاست. در واقع، رهبران یا مدیران خانواده تازمانی که امکان دخالت مفید فرزندان در تصمیم‌گیری‌های خانوادگی فراهم شود، برنامه‌های زمان‌بندی و سازمان‌دهی‌شده را با تصمیم مناسب خود تحقق می‌بخشند. در آغاز تشکیل خانواده و تا چندی پس از آن، زن و مرد باید به‌همراه یکدیگر مدیریت خانواده را عهده‌دار شوند. از نظر تقسیم کار بین زن و شوهر و ضرورت جلب موافقت طرف دیگر برای انجام‌دادن کارهای خانواده، مدیریت مشارکتی لازم است. این نکته ضرورت آمادگی قبلی مدیران خانواده را در توان به‌عهده‌گرفتن مسئولیت‌ها مطرح می‌کند. در حال حاضر یکی از مشکلات مدیریت خانواده وجود نگرش‌های سلطه‌گرانه است. اگر مرد یا زن در این فکر باشد که پس از ازدواج، باید بر دیگری غلبه کند، علاوه‌بر ایجاد تنش همیشگی در خانواده، اداره خانواده نیز به‌درستی میسر نخواهد بود. پس از تولد فرزند یا فرزندان، تصمیم‌های مدیر خانواده به‌علت افزایش خواسته‌ها و میزان دخالت آنان در اداره خانواده پیچیده‌تر می‌شود. علاوه‌بر فرزندان، دخالت اطرافیان نیز در مدیریت خانواده نوپا تأثیرگذار خواهد بود.

۳ ارزشیابی و نظارت: مدیریت خانواده نیازمند نظارت و ارزشیابی درست و تصمیم اتخاذشده براساس طرح و برنامه اولیه است. در غیراین‌صورت ممکن است ضرر و زیان‌های جبران‌ناپذیری متوجه خانواده شود.

با توجه به اهمیت مدیریت خانواده در سرنوشت اقتصادی اجتماعی و فرهنگی فرزندان و جامعه، بررسی برخی ویژگی‌های زیر در مدیریت خانواده ضرورت می‌یابد:

۱ توجه به اهداف در مدیریت خانواده: هدف‌های خانواده بسیار گوناگون است. آموزش و پرورش فرزندان، تربیت اجتماعی آنان، تأمین نیازهای مادی و غیرمادی آنان و... از جمله این اهداف است.

سوال مهم:

رمز اصلی مدیریت بهینه چیست؟

- توجه به شرایط عینی
 انتخاب هدف متناسب با شرایط
 داشتن کمترین هزینه
 گزینه اول و سوم

سوال مهم:

خانواده چگونه نهادی است؟

- رسمی
 فطری
 طبیعی
 الف و ج

فراوانی هدف‌ها و پیچیدگی ناشی از ترکیب آن‌ها، ویژگی‌هایی را برای مدیریت خانواده به وجود می‌آورد که بی‌همتااست. داشتن اطلاعاتی درباره رفتار مطلوب زن و مرد، نیازهای زیستی و روانی فرزندان، دوران بارداری، تولد و... از دانسته‌های مهمی است که مهارت‌های خاصی را طلب می‌کند و مدیریت خانواده باید به آن‌ها مجهز شود.

۲ توجه به مسئولیت‌ها در خانواده؛

۳ برنامه‌ریزی و تلاش برای رشد روانی و اجتماعی یکدیگر؛

۴ تلاش به‌منظور حفظ و تداوم زندگی مشترک و پیشگیری از بروز تعارض‌ها؛

۵ تأکید بر مصالح مشترک و دوری از خودخواهی و خودمداری؛

۶ رعایت حرمت یکدیگر؛

۷ احترام به عقاید، رأی و نظر یکدیگر؛

۸ رعایت حقوق متقابل و... .

همان‌طور که مدیریت عاطفی، هیجانی، ارتباطی و... در خانواده لازم و ضروری است، برای رسیدن به شکوفایی و کمال، هر خانواده نیازمند مدیریت و برنامه‌ریزی در اقتصاد خانواده نیز هست. برای موفقیت در اداره امور مالی خانواده که فعالیتی جدی و رسمی است، به اطلاعاتی صحیح و علمی نیازمندیم. اقتصاد جوامع در گرو اقتصاد خانواده‌هاست. به‌دلیل تأثیری که اقتصاد خانواده‌ها بر اقتصاد کشورها می‌گذارد، بدون برنامه‌ریزی در این حوزه از مدیریت خانواده و اصلاح الگوی مصرف در خانواده‌ها، نمی‌توان در مسیر توسعه اقتصادی و اجتماعی گام نهاد. یکی از اقدامات ضروری برای رسیدن به توسعه، پرداختن به مدیریت مالی در خانواده‌هاست. از طرفی با مسئله هدفمندی یارانه‌ها در چند ماه اخیر در کشور، اقتصاد خانواده و مدیریت آن به‌طور پررنگ‌تری مطرح شده است. امروزه یکی از دغدغه‌های خانواده‌ها، مدیریت مصرف پول یارانه‌ها و صرفه‌جویی در مصرف

برنامه‌ریزی باشد، فشاری توان فرسا به‌طور همیشگی بر خانواده، از نظر افزایش درآمد و انطباق بیشتر آن با هزینه‌ها وارد نمی‌شود البته که این هزینه‌ها هیچ‌گاه خودبه‌خود محدود نمی‌شود و سقفی ندارد. بدین ترتیب تمام اعضای خانواده با رفتاری مسئولانه می‌بایست، نیازهای مصرفی خانواده را در نظر بگیرند، نه اینکه بدون آینده‌نگری به فکر تأمین نیازهای خود باشند.

در بسیاری از خانواده‌ها به‌ویژه در مدیریت هزینه‌ها و الگوی مصرف، فردی که درآمد خانواده را تأمین می‌کند و با اشتغال خود هزینه‌های خانواده را کاهش می‌دهد، تصمیم‌گیرنده نهایی است. از سویی دیگر، اگر این فرد توانایی مناسبی در مدیریت هزینه‌ها و درآمدها نداشته باشد و موافقت اعضای خانواده را درباره الگوی مصرف جلب نکند، نارضایتی و ناخرسندی اعضای خانواده را باوجود هزینه‌های متحمل‌شده در پی خواهد داشت.

باید میان زن و شوهر درباره الگوی مصرف و چگونگی هزینه‌ها و معیارهای مصرفی، توافق صورت گیرد و مدیریت آگاهانه اقتصاد خانواده برپایه تفاهم انجام شود. همچنین در تربیت فرزندان و تخصیص هزینه‌های مصرفی و باورهای مصرفی آنان نیز اصول مدیریت آگاهانه اقتصاد خانواده باید رعایت شود تا همه افراد خانواده در کاهش بار مالی آن مسئولانه و داوطلبانه مشارکت کنند.

تلفیق مسئولیت‌های فردی و مشارکت همه افراد خانواده در تصمیم‌گیری‌ها، با هدف کاهش تنش‌های مالی در خانواده و افزایش فضای مهرآمیز رشد و شکوفایی شخصیت همه افراد خانواده را سبب می‌شود و به توسعه اقتصادی جامعه کمک می‌کند.

در تربیت فرزندان و تخصیص هزینه‌های مصرفی و باورهای مصرفی آنان نیز اصول مدیریت آگاهانه اقتصاد خانواده باید رعایت شود تا همه افراد خانواده در کاهش بار مالی آن مسئولانه و داوطلبانه مشارکت کنند.

انرژی‌ها و بهینه‌سازی مصرف است. مسائلی از این دست که همه در حوزه مدیریت مالی خانواده جای می‌گیرد، موجب طرح این پرسش شده است که این مدیریت را چه کسی و چگونه اعمال می‌کند.

اگر تقسیم کار و اختیارات در خانواده به‌گونه‌ای باشد که همه اعضای خانواده با احساس مسئولیت درقبال هزینه‌ها و مصارف خود در راستای تعالی بیندیشند، از بسیاری مسائل در زمینه مدیریت خانواده کاسته می‌شود.

یکی از شیوه‌های افزایش مسئولیت‌پذیری افراد در خانواده، ارائه آگاهی‌های روشن و دقیق از وضعیت درآمد و هزینه‌های اساسی است. شرح تأمین درآمد و کمبودهای آن ضروری است. مشارکت اعضای خانواده در تصمیم‌گیری برای هزینه‌ها، علاوه بر افزایش مسئولیت‌پذیری آنان، مهارت‌های اعضا را افزایش می‌دهد و موجب کسب تجارب مفیدی در زندگی می‌شود.

در صورتی که برای خریدهای منزل و اختصاص هزینه به آن‌ها،

۱

۲

۳

۴

نکات مهم

در تحلیل مبالغ هزینه‌شده، باید همه اعضای خانواده را مشارکت داد. مثلاً باید معلوم شود، دوبار مهمانی‌دادن در ماه گذشته، چگونه با کاهش مصرف خوراکی‌های ضروری (شیر، ماست، میوه و سبزی) جبران شده است و همین صرفه‌جویی نادرست برای مثال: هزینه‌های درمان در خانواده را افزایش داده است. همچنین می‌توان درک کرد که گران‌خریدن و تهیه‌کردن کالاهای غیرمرغوب، ناشی از شتاب در خرید بوده است. بالاخره مشارکت همه اعضای خانواده در بررسی هزینه‌های انجام‌شده، مانند مشارکت آنان در تصمیم‌گیری برای هزینه‌کردن پول، احساس مسئولیت افراد خانواده را افزایش می‌دهد. این کار در تجربه‌اندوزی و شناخت اثرات مخرب هزینه‌های غیرضروری که پیش از بروز نشانه‌های آن بسیار ناشناخته است، در مدیریت آگاهانه اقتصاد خانواده و داشتن توافق عمومی در خانواده بسیار مؤثر است.

در چنین وضعیتی است که افراد خانواده با درک و شناخت واقعیت‌ها و کمبودها، به‌طور معقول، واکنش نشان می‌دهند. برای مثال اعضای خانواده نه‌تنها از تأمین‌کننده نیازهای مالی خانواده طلبکار نیستند، بلکه با سپاس از وی که بخشی از نیاز مصرفی آنان را با کار خود تأمین کرده است، با احساس همدلی، از خرید کالایی معین صرف‌نظر می‌کنند که این خود نشان‌دهنده حاکم‌بودن مدیریت مشارکتی در خانواده است.

خانواده‌ای که به شیوه مشارکتی مدیریت می‌گردد، خانواده‌ای است که نفوذ مرد و زن در آن یکسان است و هرم قدرت، افقی است. ممکن است، زوجین دارای فرزند باشند یا نباشند که در آن از مشارکت و نظر فرزندان به‌عنوان افرادی دارای خرد و قدرت تصمیم‌گیری استفاده شود. در این صورت، همه افراد خانواده در تدوین قوانین و خط‌مشی خانواده مشارکت دارند. بنابراین مقررات موجود در خانواده را بهتر درک کرده و با انگیزه قوی‌تری در اجرای آن می‌کوشند و با دیده احترام به آن

سوال مهم:

۳- در طلاهای ناشی از امور مالی چه موضوعی بیش از همه دخیل و مطرح می‌باشد؟
(الف)

ارتباط مالی سالم

کارکرد اقتصادی خانواده

رفاه خانواده و ثروت

نحوه مدیریت

می‌نگرند. به منظور اجرای روش مدیریتی مشارکتی لازم است، خانواده به‌صورت مرتب و برنامه‌ریزی‌شده با شرکت همه اعضای خانواده، جلسه‌های خانوادگی داشته باشند که در آن اعضا حرف‌ها و درددل‌های یکدیگر را بشنوند، کارهای خانه را بین یکدیگر تقسیم کنند شکایت‌های خود را مطرح کنند، اختلاف‌ها را برطرف کنند، راه‌های جدید برای حل مشکلات خانواده ارائه کنند.

۱

۲

۳

۴

نکات مهم

خودآزمایی فصل اول

۱. به نظر شما چرا به گفته کارشناسان، مدیریت اقتصاد خانواده یکی از ارکان تحقق خوشبختی و موفقیت در زندگی بیان شده است؟
۲. رمز اصلی مدیریت بهینه در چیست؟
۳. وظایف مدیر خانواده را بیان کنید.
۴. رابطه میان مدیریت خانواده، مسئولیت و مشارکت اعضا را بیان کنند.